

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. Félévre 6 K.
Negyedévre .. 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA
Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII. KER., KENDER-UTCA 6. SZÁM.
Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A társpénztárakról.

Írta dr. Reiner Ede ügyvéd, a Salgó-Tarjáni Kőszénbánya részvénytársulat igazgatója.

Nem irok jogtörténetet. Csak annak megemlítésére szorítkozom tehát, hogy az összes munkások között a bányászok egyesültek azon közös cél érdekében, hogy magukat a betegség, baleset és aggkor esélyei ellen biztosítsák. Messzire vezetne, ha ennek a körülménynek okait keresni akarnám. Valószínű, hogy a közös veszély tudata ébresztette fel bennük a közérzetet. A bányászokat senki sem gyámolította ezen törekvésükben. Keresményükből félretettek néhány fillért, azt közös pénztárba tették és remélték, hogy így megoltalmazzák magukat a sors mostohasága ellen. Amit a bányászok hosszú időn át szabad akarattukból tettek, rájuk parancsolta a nálunk még most is érvényben levő osztrák ált. bányatörvény. Egy lépéssel sem ment ez tovább. A 210 és a következő szakaszokban meghagyta a vállalkozóknak, hogy társpénztárt alakítsanak és minden bányamunkásnak köteletségévé tette a társpénztárba való belépést. A társpénztár vagyona bányamunkások járulékaiból alakul, melyeket a vállalkozó a munkások béréből levonni és a pénztárba juttatni tartozik. Ha még azt is megemlítem, hogy a szolgálatból kilépő bányamunkás befizetett járulékait és minden igényét a társpénztár ellen elveszti és hogy az állam a társpénztárak felett a felügyeleti jogot magának fentartotta, érvényben levő bányatörvényeinknek a társpénztárra vonatkozó főbb intézkedéseit kimerítettem.

Ne csodálkozzunk a törvény e sovány intézkedéseiben, még kevésbé törjünk pálcát a törvény alkotói felett. Az osztrák ált. bt. a múlt század derekán keletkezett. Alkotói e teremtménynek azon eszmekörben éltek, melyet a korszak uralt. Ez a korszak az egyéni szabadságot mindenek fölé emelte és eszébe nem jutott, hogy az egyén magára hagyatva elvész az erősebb nyomása alatt. Az állam feladatairól is másként vélekedtek, mint mi. A szociális kötelességek még kevesek tudatában éltek. Az individualizmus korszaka volt ez, mely azt a jelszót

írta zászlajára, »segíts magadon és az Isten is segít.« Ezek a szempontok vezérelték az osztrák ált. bányatörvény alkotóit. A bányamunkás maga gondoskodik magáról. Ha ezt megteszi, ha belép a társpénztárba, befizeti járulékait, a vállalatnál megmarad, betegség esetén gyógyítják és aggkorára nyugbért kap, elhalálása esetén pedig családjáról majd gondoskodnak. Hogy a bányamunkások filléreiből gyűjtött vagyont ezeket a célokat meg sem közelítheti, a törvény alkotóit nem aggasztotta. Hisz a főelv az volt, hogy mindenki önmagáról tartozik gondoskodni. Bekövetkezett, aminek bekövetkezni kellett. A társpénztárak megféleltek kötelezettségeiknek. Évtizedek múltán azonban az elkerülhetetlen balesetek sok munkást megfosztottak életétől vagy testi épségétől. Sokakat az öregség tett munkaképtelenné, a társpénztárak pedig a nagy terhek alatt összeroskadtak. Szerencséseknek mondhatók azok a társpénztárak, melyeket a vállalkozó noha a törvény erre nem kötelezi adományaival az összeroskadástól megkímél. A toldozás-foldozás munkája így foly. De nem egy társpénztár felett csüng az összeroppanás minden percben lecsapható Damokleszkardja. Az a bányatörvény-javaslat, melyet a pénzügyminisztérium megbízásából Wahlner Aladár min. tanácsos ur szakavatott keze készített, merőben más alapon, jóval kimerítőbben és behatóbban szabályozza a társpénztárakat. Szakit mindenekelőtt a most uralkodó törvény azon intézkedéseivel, hogy a vállalat szolgálatából kilépő munkás befizetett járulékait és a társpénztár ellen minden igényét elveszti. Szakit azzal a rendelkezéssel is, hogy a társpénztárt csak a bányamunkás járuléka képezze és arra az állásontra helyezkedik, hogy a bányavállalkozó ugyanannyival tartozik a társpénztárhoz járulni, mint a bányamunkások összességé.

Végre ez a javaslat országos társpénztár szervezetét is bevonja határozatainak keretébe. Ha ebből az 1903-ban készített javaslattól törvény lett volna, a társpénztárak szervezete mélyreható és szerencsés átalakuláson ment volna át. Az idő azonban gyorsan rohan. Nyomában új eszmék, új irányok támadnak. Ami 1903-ban még üdvösnek mutatkozott,

azt ma már antiquálnak tartjuk. Az 1907-iki év mértékjelző a magyar munkásság történetében. Ebben az évben iktatták törvénybe az 1907. évi XIX. t. cikket az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló törvényt, mely a biztosítottaknak jóval nagyobb előnyöket juttat, mint amennyit a társpénztárak tagjaiknak ígérnek. Ez a törvény azonban a bányamunkásokra nem terjed ki, ez utóbbiaknak továbbra is a társpénztárakat fentartja. A törvényt ez intézkedése miatt sok gáncs érte. Mi azonban helyesnek és bölcsnek tartjuk azt, hogy a törvény a társpénztárakat megtartotta. Ez az intézmény sok jó szolgálatot tett a múltban és a jövőben is nagy segítségére lesz a bányamunkásoknak. De ennek az az előfeltétele, hogy a társpénztárakat helyesen szervezni, beléjük új életet kell lehelni. Ma a társpénztárak feladatukat nem teljesíthetik. Mindegyikük gyenge lábon áll és egy tavaszi szellő megronthatja őket. Ez az állapot tarthatatlan és minden nap szaporítja a bajokat. Orvosolni kell ezeket, még pedig mielőbb. Az orvoslást csak egy új bányatörvény eszközölheti. Ennek meghozatalát kell sürgetnünk, nehogy meghozatala idejében a társpénztárak helyén merő romokat találjon.

A selmecbányai főiskola.

Válasz Sobó Jenő tanár úr cikkére.

Az a nagy tisztelet, amelyvel Sobó tanár ur iránt viseltetem, érzem, hogy szinte kötelességemmé teszi, hogy nevem kiírásával feleljek nagyérdékű cikkére. Tisztelettel kérem, hogy egyelőre ez alól felmentve legyek. Megvannak erre éppen a jó ügy érdekében érdemleges okaim.

Sobó tanár ur teljesen félreértette cikkeim irányzatát. Széles e hazában nincsen senki, aki nálamnál nagyobb tisztelője lenne a főiskolának. Nemcsak a tanári karnak, hanem az intézménynek is. Senki nem tudja jobban, mint én, hogy a főiskola mily mérhetetlen szolgálatokat tett az ország bányászatának és mert tudom, hogy ez a fényes multu intézet a szaktudományosság terén mily magas színvonalon áll, küzdök azért, hogy a főiskola az ország fővárosába helyeztessék át.

És itt van az a nuance, ahol Sobó tanár ur engem félreért. Miért? mily szempontból, mily érdekből, mely intencióból foglalkoztam én a főiskolával? Egyes-egyedül és kizárólag azért, hogy lancirozzam a főiskola áthelyezését. Ha én azt mondtam, hogy a visszásságok és anomáliák végtelen sorozatára mutathatnék rá... azonban a fenforgó, alapjában hibás szervezet mellett minden javaslat és orvoslási módosztat ephemer« ezt cikkem intenciója mellett természetesen csakis arra érthetem, mert a főiskola vidéken van. És ezt

bármily nagy élvezettel olvastam is Sobó tanár ur cikkét, még ma is fentartom. De ismétlem és nem hangsúlyozhatom eléggé, mindig abból a szempontból, mely azt mondja nekem, hogy a főiskola, ha nagy közgazdasági rendeltetésének úgy meg akar felelni, amint azt korunk követelményei parancsolólag igénylik, okvetlenül az ország központjában kell, hogy legyen. Minél inkább igaz van Sobó tanár urnak mindabban, amit a főiskola magas tudományos színvonala és gyakorlati nagy eredményei tekintetében felhoz, annál inkább igazat ad az én álláspontomnak. Minél inkább igaz az, hogy a főiskola központja és gyűlhelye egy oly nagy szaktudomány, amely gyakorlati alapját képezi az ország iparának, annál fontosabb, hogy ez az intézmény a pezsgő közgazdasági és tudományi élet központjában legyen. Mily mások voltak a viszonyok akkor, amikor a főiskola mai helyén létesítették és mily mások ma! A tudomány, a közgazdaság és e két hatalmas tényezővel a legszorosabb kapcsolatban, a bányászati viszonyok teljes átalakulás következett be. Mi volt Selmec bányászati akkor és mi ma? Vajjon, ha ma létesítenék bányászati főiskolát, ezt Selmecen, vagy Selmectől teljesen eltekintve, a vidéken létesítenék? Nekem tehát az a megdönthetetlen meggyőződés, hogy a bányászati élettel kapcsolatos minden érdek feltétlenül azt követeli, hogy a főiskola Budapestre helyeztessék át. Ez a nagy közérdek adta a tollat kezembe és a visszásságok és anomáliákra vonatkozó megjegyzéseim kizárólag az elhelyezésre, a mai helyre vonatkoztak. És hogy e tekintetben mennyire igazam volt, legjobban kitűnik Sobó tanár urnak a »Bányászati és Kohászati Lapok«-ban ugyancsak most megjelent cikkéből, amelyben a legnagyobb szakavatottsággal tárgyalván a főiskola kérdését és meggyőző tárgyilagossággal kimutatva a főiskola ellen intézett támadások alaptalanságát, egyebek között a következőket mondja: »A főiskola legnagyobb nyomorusága volt azonban helyiségeinek szűk és célszerűtlen volta, a gyűjtemények és laboratóriumok hiánya s a tan székek szegényes felszerelése és dotációja. Ez a nyomoruság szegte szárnyát a főiskola hatványozott haladásának és intenzívebb tudományos munkálkodásának. Ezeknek a hiányoknak a megszüntetése foglalja le 10—12 év óta a tanári kar teremtő tevékenységének nagy részét, az eredmény azonban igazolja a törekvések helyességét.« Teljesen igaz. Én pedig még hozzáteszem, hogy az eredmény még százszorosán inkább fogná igazolni az én törekvésem helyességét, amely oda irányul, hogy a főiskola Budapestre helyeztessék. Igen sajnálom, hogy Sobó tanár ur teljesen hallgatással mellőzi ezt a főfontosságú kérdést.

Még egy megjegyzésem van. So b6 tanár ur hibámul r6jja fel, hogy egy kés6bbi cikkemben a tanárok védelmére keltem (akik tudnak védekezni), holott az lett volna a helyes eljárás, ha a főiskolát védelmezem (amely nem tud védekezni). Én azt tartom, hogy sem a tanári kar, sem a főiskola nem szorul idegen védelemre. Én nem is védelmeztem a tanári kart. Olvasván az oly igazságtalan támadó cikkeket, a tanári kar iránti igaz tiszteletem diktálta kérdéses nyilatkozatomat. És bár távolról sem vagyok bányászati életünk az a »kitün6sége«, aminek »A Bánya« érdemeimet tulbecsölve megtesz, dolgoztam annyit a hazai bányászat terén, hogy szerénytelenség nélkül adhattam kifejezést nyilvánosan tiszteletteljes elismerésemnek akkor, amikor a tanári kart nyilvánosan a legigazságtalanabb támadásokkal illették.

Krónika.

Üzlet.

Ápr. 16. Az *esseni* bányászati t6zsdén hivatalosan bejelentették, hogy a szén kereslete élénkebbé lett. — New-Yorkban a *sinárok* mérséklésér6l szóló hírek határozott alakban jelentkeznek.

Ápr. 17. A düsseldorfi bányászati t6zsdén a 3 sz. angol *nyersvas* árát 2 Mk-val 66 Mk-ra emelték. — A galíciai *nyersolaj* ára a tultermelés folytán ismét hanyatlott; márciusban 19.000 ciszterna volt a termés. — Az északnyugati cseh bányaterületb6l 60 066 kocsival kevesebb *barnaszenet* szállították el az év első nyegyedében a mult esztendőhöz képest. — A Frigyes főherceg bányái és kohóból alakult Öszterr. Berg. und Hüttenwerks-Gesellschaft bejelenti, hogy *üzemét korlátozni* kénytelen. — A Prager Eisenindustrie-Gesellschaft szénbányáiban *szünnapokat* tartanak. — Az als6sziléziai *szénkonvenció* a *kocsz* árát 1 Mk-val, a szénét 50 pf-gel, az osztrák és magyar vev6k részére 60 pf-gel szállította le tonnánként.

Ápr. 18. A prágai villamos városi vasut 220 kocsi *sin* szükségletére a Stahlwerksverband, egy belga és egy amerikai cég is tett ajánlatot s Bondy L. C. prágai cég nyerte el a szállítást. — Vogezeekben, a francia határon új *közszentelepeket* földöztek fel s kiaknázásukra társulat alakult.

Ápr. 19. Angliában a *nyersvasban* megélénkült üzlet még tart; mérsékelt kereslet mellett az árak emelkedtek s a kivitel is nagyobb. *Készgyártmányok* iránya még mindig nem javult.

Ápr. 20. A *betonvas* ára 40 fill.-r6l 2.60 K-ra szállt le. — A *cardiffi szén* ára ismét 6 d-val emelkedett. — Az *acélsodrony* árát Amerikában tonnánként 2 dollárral leszállították. — Német Dél-Afrikából az első *gyémánt*-szállítmány 500.000 Mk. értékben uton van s a kolonialis pénztárnak ebb6l egyharmad jut.

Ápr. 21. Londonban az *ezüst* ára emelkedett s New-Yorkra is hatott. A termel6k készleteket halmoznak föl, mert India szükséglete még földözellen s Kína is keresletet mutat.

Ápr. 22. A fels6sziléziai *vasipar* helyzete a lehető legrosszabb. Minden tonna vason, melyet manapság eladnak *nyersvasnál* 10 Mk., *rugvasnál* pedig ennél is jóval több a veszteség. — Orosz-Lengyelországban a kartell fentartotta ugyan az árakat, de a rendelések hiányosak.

Ápr. 23. Az amerikai *vaspiac* hangulata általában javult; a *nyersvas* kereslete élénkül s az árak esése nem folytatódik. — A rajna-westfáli *szénpiac* helyzete vigasztalan. Az árak mérséklése sem emelte a keresletet s a Rajna alacsony vizállása folytán a kivitel is megakadt. A készletek oly nagyok, hogy új területeket kell tarakásokra szerezni.

Ápr. 24. Pécs városa a *lámpási szénbányát* 25 évre Korniss Géza grótnak adta bérbe. — Sástelken, (Biharm.) *aszfaltréteget* találtak, melyet a The Neuchatal Asphalte Co. fog bányászni. — A *magyar vaspiac*on teljes lanyhaság uralkodik, csupán waggongyáraknak van rendelésük.

Ápr. 26. Az Avasban, Szatmármegyében állítólag két méternél vastagabb, jó min6ségű *szentelepet* találtak. — A saari kincstári bányákban megkezdték a *termelés szüneteltetését* a hét egy-egy napján. — Londonban amerikai számlára *rézben* nagy vásárlások történtek, hire jár, hogy a nagytermel6k a termelést korlátozni készülnek.

Ápr. 27. Belga vasgyárak nagyobb mennyiségű *luxenburgi nyersvasat* vásároltak, minek folytán az árak tonnánként 57—60 frankra emelkedtek.

Ápr. 29. Az egyesült államokban 500.000 t *nyersvasra* történtek kötések. — A francia Sciété de Commentry-Fourchambault et Decazeville új *acélművet* helyzeti üzembe, melylyel az eddig gyártott 45.000 t helyett 75—100.000 t sint és acéltarlot készül termelni. — Az *ezüst* ára Londonban kínai kereslet folytán egyre emelkedik. — *Lupán* (Krassó-Sz6rénym.) községben felkutatót *szentelepek* kiaknázására 7 millió korona alap-t6kével állítólag részvénytársaság van alakulásban.

Ápr. 30. *Cinkre* alig történnek kötések Londonban; a *cinn* tartósan nyugodt, *antimon* nag obb kötéseknél enged. — Pilsenben a kassejowiti *arany* előfordulások kiaknázására új társulat alakult. — A saari kincstári bányák *köszene* igen megszengvedte az angol versenyt, mely egyre terjeszkedik. Az összes német szenek kivitele Franciaországba és Schweitzba az új tarifális intézkedések folytán megcsökken.

Vállalatok.

Ápr. 16. A Dél-német-afrikai *gyémánt-egyedáruságnak*, melyet a német gyarmati-társaság kezel, a birodalmi tanács megadta a jogi személyiséget s alapszabályait is jóváhagyta, melyek szerint a vállalat célja „kereskedés délnyugat-afrikai gyémántokkal a birodalmi kancellár (gyarmatügyi hivatal) megbizásából s felügyelete alapján. — Kovácsbükki *k6fzénbánya*-társaság (Zolyomi és Ochtmiszky) cég alatt közkereseti társaság alakult *Csépányon* (Borsodm.) ez év elején, melyet most jegyezték be. — A Königs u. Laurahütte *g6lincbányái* „R6bert-téle“ bányauzemét ki nem elégit6 eredményei miatt beszüntette.

Ápr. 17. A Gelsenkirchener Bergwerks A.-G. közgyűlése elhatározta, hogy 26 millió márka névértékű elsőbbségi részvényt bocsájt ki, melyek 6%-ig első sorban birnak igényvel osztalékra. — A Prager Eisen-Industrie-Gesellschaft további rendelkezésig minden szombaton *szünetelteti a munkát*. Tustanovicében márciusban 19.600 cisterna *nyersolajat* termeltek s ezzel eddig a legnagyobb havi mennyiséget érték el, 4000 ciszternával többet, mint a mult év februári havában.

Ápr. 18. Anglo-Persian Oil Co. cég alatt társulat alakult, mely Perzsiában a *petroleum* monopolumát biztosította magának. A sah is érdekelve van a vállalatban, melynek élén egy Teck herceg áll.

Ápr. 19. A Lanyon Zinc Co. kansasi társaság cs6dbe került. — A némdt koloniákban való *rézbányászat* üzésére Duisbürgben Khan-Kuofergube cég alatt egymillió márka alap-t6kével társaság alakult.

Ápr. 20. A Kohlenindustrieverein 4(5)^o/_o osztalékot fizet.

Ápr. 22. A *Kaláni* bánya és kohó r.-t. 234,958 K tiszta nyereséget ért el. — A *Phönix* kénsav és vegyi termékek gyára r.-t., mely a fernezei kinestári kohó kéndioxidját dolgozza fel, első üzletétét 4599 K veszteséggel zárta le.

Ápr. 24. A *Szandrik* magyar ezüst- és fémárgyár r.-t. alsóháromi fémáru-ipartelepe 15 évre megkapta az állami kedvezményeket.

Ápr. 26. A *handlovi* széntelepek kiaknázására tervezett részvénytársaság májusban fog megalakulni. — A Magyar általános köszénbánya r.-t. megtartotta évi közgyűlését, melyen a Tatabányán kitört tifuszjárvány enyhe lefolyásáról és csökkenéséről tett jelentést az igazgatóság. — A *Mansfelder Kupferschiefer* bauende Gesellschaft a *rézárak* hanyatlása s különféle, nagy költséggel járó beruházásai folytán nem fizet osztalékot. — A *Zenihai vasbánya*-társulat 38 K 19°/_o osztalékot ad az 1,215 740 K tiszta nyereségből. — *Creuzot-gyár* és két más vállalkozó ellen büntető eljárást indított a francia tengerészeti miniszter, mert a kiküldött bizottság megállapította, hogy a szállított páncéllornyok munkája rossz s a lövedékek és vizalatt járó hajók is igen nagy hiányokat mutatnak.

Ápr. 27. A *Hibernia* 2,641.509 Mk nyereséget ért el az év első negyedében, míg tavaly ugyanezen negyedben 3,692,081 Mk volt a nyereség. — A *Nadrági vasipar* r.-t. nem ad osztalékot (40 K), mert a lemezek alacsony árai hátrányosan befolyásolták az üzleti eredményt, az új hengermű pedig egyelőre még nem jövedelmezett. — A prágai *Kupferwerke Österreich* 14 K 7°/_o osztalékot ad s az alaptőkét 2,4 millióról 3,6 millióra emeli fel.

Ápr. 29. A *Varesi vasipar* r.-t., melyet a bányák kormány támogatásával a Wiener Bankverein alapított 11,5(12)^o/_o osztalékot ad. — A *Kölner Bergwerksverein* 30°/_o osztalékot ad. — Aradon *bányatermékeket* feldolgozó gyárat (?) terveznek s az alapítók az állami kedvezményekért folyamodtak. — A *Felsőmagyarországi Bányatársaság* Dombháton kénkovand-bányát vásárolt, melynek üzemét jóval kiterjeszti. — *Brassó vidéki bánya*, Pollák Gaszton céggel Keresztényfalva főteleppel új bányatelep nyílt meg.

(Folytatjuk.)

✂ HAZAI HIREK ✂

Aranybányászatunk fejlesztése.

A hazai aranybányászat helyzete nem a legszerencsésebb. Magyarország aranyércben gazdag területeit nem aknázzuk ki kellőképpen s ahol nagyarányu bányászatnak az alapját lehetne megvetni, ott a tőkehiány miatt a külföldi vállalkozás veti meg a lábát.

Az újabb időben szerencsésebb fordulat állott be a hazai aranybányászatban. A Leszámitoló és pénzváltóbank hozzálátott az aranybányászathoz s egy másik aranyércben gazdag bánya üzembehelyezésére van kilátás a magyar mágnások részvételével.

A brádvidéki aranybányákkal már több ízben foglalkoztunk s lapunk legutóbbi számában hírül adtuk a Brádvidéki Szent István aranybánya r. t. finanszírozásának dolgát. Azóta annyiban változott a helyzet, hogy a vállalat üzembehelyezésére megindult a verseny a hazai és külföldi tőke között. Lapunknak az a híre, hogy egy német pénzesoport, amelynek élén az essení Krupp-cég áll, át akarja

venni báró Györffy Árpád lunkói és gyalumárei aranybányáit, szóba került a Nemzeti Kaszinóban s több magyar mágnás elhatározta, hogy az aranyércben gazdag bányát nem engedi idegen kézre, annál is inkább, mivel a bánya tőszomszédságában levő Rudai tizenkét apostol aranybánya r. t. kitünő vállalkozásnak bizonyult s a porosz kezekben levő részvények busásan jövedelmeznek. Az érdeklődők nyomban érintkezésbe léptek báró Györffy Árpáddal s megkezdődött az aláírás, amely máris szép eredménynyel járt. Az új aranybánya Brádvidéki Szent István aranybánya r. t. cég alatt fogja működését megkezdni. Az aranybánya finanszírozásának ügyét gróf Korniss Károly vette kezébe, aki az új vállalat elnökül gróf Széchenyi Lászlót akarja megnyerni.

A bányahatóságok és hivatalok figyelmét tisztelettel felhívjuk a **Pénzügyi Közlöny** legutolsó (15-ik) számában a Vegyesek között első helyen közölt függelékre.

Új államtitkárok. A pénzügyminisztérium két új államtitkárt kapott a Popovits Sándornak bankkormányzóvá történt kinevezésével. Két kipróbált tisztviselőjét a pénzügyminisztériumnak érte a megérdemelt kitételés: *Kupecz* Ödön emzetes államtitkár az egyik, akit mindenki úgy tekintett, mint olyan embert, akinek ottléte kizárja, hogy máshonnan kerüljön államtitkár a pénzügyminisztériumba, *Pap* Elek miniszteri tanácsos a másik, akinek erős tudását és szakképzettségét általános elismerés honorálta Bécsben a banktárgyalások alkalmával.

A magyar királyi köszénbánya-igazgatóság felállítása immár a megvalósulás stádiumába lépett. A szervezés előmunkálataival elkészültek már a pénzügyminisztériumban. A technikai és adminisztratív személyzet kinevezése most már csak napok kérdése. Összesen 60 kinevezés várható.

Áthelyezések. *Ember* Péter felsőbányai és *Demarcsek* Károly szélaknai kezelőtiszteket az állam köszénbányászathoz Petrozsényba, illetve Vrdnikre helyezték át.

Véglegesítések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök *Nagy* Mihály, *Gretzmacher* Gyula és *Seefranz* Géza okleveles bányamérnököket, ideiglenes minőségű bányagyakornokokat véglegesítette.

Az állami köszénbányászat fejlesztéséről szóló törvényt, amelyet a képviselőház és főrendiház elfogadott, a király szentesítette. Az új törvény a corpus jurisba az 1906. XV. t. c. révén készült bele s az Országos Döntvénytár 7. számában tétellett közzé.

A Bányászati és kohászati egyesület igazgatótanácsa f. hó 3-án Teleki Géza gróf elnöklésével tartott ülésén még nem döntött az idei közgyűlés helyének kérdésében, miután több különböző javaslat és meghívás fekszik előtte, melyek közelebbi tárgyalásokat igényelnek. Az ülés foglalkozott a Cséty-szobor átvételére kiküldött bizottság jelentésével s tudomásul vette, hogy az öntés igen sikerültnek mondható. A szobrot a selmecbányai főiskola aulájában ünnepélyesen fogják felállítani. Elhatározta továbbá az igazgatótanács, hogy a Mérnök és építészegylet fölhívása folytán felszólítja a vidéki osztályo-

kat, hogy Mechwart András szobrára gyűjtsenek. Foglalkozott a VII. nemzetközi chemiai kongresszus, valamint a kopenhágai bányászati kongresszus kérdésével s a közutakról és vámokról szóló törvényjavaslattal, melyet a keresk. miniszterium részéről nyilatkozásra kitűzött idő rövid volta miatt tárgyalásra nem adhat ki az osztályoknak, hanem az igazgató-tanács több tagját kérte fel, hogy azzal foglalkozzanak s tanulmányaik eredményét a legközelebbi ülésen adják elő.

A Magyarhoni Földtani Társulat május 5-én dr. Koch Antal egyetemi tanár elnöklésével felolvasó-ülést tartott. Az első felolvasó Horusitzky Henrik m. kir. osztálygeológus volt ki „Ujabb adatok a lösz és a diluviális puhatestű fauna ismeretéhez” címmel tartott előadást. A lösz fogalmának és keletkezésének érdekes taglálása után hosszas megfigyeléseiből és gyűjtéseiből ama régebbi nézetének megerősítését szüri le, hogy a fauna alapján a diluviális rétegek az alluviumtól biztosan megkülönböztethetők. Ezzel az előadó a dr. Kosmos Tivadartól már régebben képviselt felfogását ismeri el. Végül hangsúlyozta, hogy minálunk a lösznek két jó megkülönböztetőjele van: a szárazföldi és a mocsári lösz fordul elő, melyeknek az eredete közös azzal a különbséggel, hogy az utóbbi időszakos pocsolyákban, vagy vizenyős helyeken keletkezett. A tetszéssel fogadott tanulmány után Koch Nándor tartott előadást a tatai Kálvária-domb geológiájáról. - A tatai Kálvária-domb a Gerecse-hegység elszakadt röge. Második időszaki képződményekből van felépítve, melyekből gazdag kővületanyagot mutatott be az előadó. Különösen érdekesek a felső jurakori képződmények, melyekhez hasonló kifejlődésű rétegek a magyar középhegység területéről még nem ismeretesek. Végül telegdi dr. Róth Károly mutatta be Kőhalom környékének geológiai viszonyairól tartott előadásában az alsólevantei égetett agyag néhány igen érdekes darabját.

Megüresedett bánya- és kohóipari állás. A fémbányászatinál alkalmazott üzemi tisztviselők létszámában a nagybányai m. kir. bányai igazgatóság kerületében a kapniki m. kir. bánya- és kohóiparban nyugdíjazás folytán betöltendő főnöki (főmérnöki) állásra a VIII. fiz. osztály 3. fokozatában évi 2800 korona fizetés és 800 kor. fizetés természetével bíró személyi pótlékkal, természetben való lakással és egyéb illetményekkel pályázatot hirdet a nagybányai bányai igazgatóság. A pályázatok négy héten belül nyújtandók be.

A selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolán az ásványföldtani tanszékénél tanársegédi állás van üresedésben, 1600 korona fizetéssel s megfelelő személyi pótlékkal, 540 korona lakpénzzel és 54 m² üzemfajrandósággal. A pályázati határidő 2 hét.

A salgótarjáni szénmedence felülvizsgálata. Dr. Wahlner Aladár miniszteri tanácsos, pénteken kezdte meg a szokásos évi körutját, melynek célja, a bányá-

vállalatok ellenőrzése és megvizsgálása. Első útja Besztercebányába vitte, honnan 8-10 nap alatt végiglátogatja a salgótarjáni egész szénmedencét, tehát a Salgótarjáni, a Rimamurány-Salgótarjáni és az Északmagyarországi kőszénbány Rt. bányát, mint akiknek bányái a salgótarjáni szénmedencére esnek. Wahlner azután visszatér Budapestre, hogy azután turnusokban folytassa körutját.

Magyarország szénbehozatala és kivitele. Magyarország szénbehozatala az 1909. év első negyedében összesen 18,503,886 korona 8,533,921 métermázsra volt. A kivitel ugyanezen időszakban 2074,415 korona értéket, 1,026,770 métermázsát tett. Egyes szénfajok szerint a kiviteli és behozatali forgalom következőképen alakult:

Behozatal	Kivitel	
	métermázsokban	
Faszén	4,875	158,649
Tőzeg, tőzegszén	228	2,543
Barnaszén	542,393	771,220
Kőszén	6,865,887	49,753
Pirszén	1,166,563	40,963
Brikett	3,975	3,942
Összesen:	8,533,921	1,026,770

Ásványolaj behozatalunk. A most megjelent statisztikai kimutatások szerint Magyarország nyers ásványolaj-behozatala az 1909. év első negyedében 813,681 métermázsra volt, míg kivitelünk mindössze 40 métermázsra rugott. A behozott nyers ásványolaj értéke 2,416,633 koronát képviselt. De jelentékeny volt ezen időszak alatt a könnyű finomított olajból és az ásványkenőolajból is. Az utóbbiból jelentékeny mennyiséget exportáltunk. Ez a kimutatás élénk világot vet az ország közviszonyaira. Összesen 813,681 métermázsra nyersolajat hoztunk be, míg ebből földolgozva mindössze 15,569 métermázsát exportáltunk. Ezért elismeréssel kell adoznunk a kormánynak, hogy végre belátva a petróleumkutatások régi rendszertelenségének káros következményeit, maga vette kezébe a petróleumkutatásokat. Az új kőolaj-kutatási akció kétségtelenül helyesebb nyomón jár, mint a szubvencióhajászó magánkutatás, amelynek eredményét eddig nem láttuk.

A meczenzéfi hámosorok. Meczenzében a kereskedelmi kormány támogatásával megalakult a Meczenzéfi hámosorok szövetsége. A megalakulást szükségessé tette a tőke, a külföldi verseny és a technika fejlődése, mely ellen a primitív eszközökkel dolgozó bodvavölgyi hámosor-iparosok számára nem volt más védekezés, mint az erők egyesítése és a modern technikai eszközök igénybevétele. Ezt a célt szolgálja a szövetség. A közgyűlés melyet a kassai kamara elnöke vezetett, a megalakulás kimondása után elhatározta, hogy közös műhelyt állít fel, azt modern eszközökkel szereli fel, áruraktárt létesít s központi irodát tart fenn az eladás centralizálása végett.

Nagy vizmű Tatabányán. Megbízható forrásból értesülünk, hogy Szende Lajos, a Magyar általános kőszénbánya vezérigazgatója és Kájlinger Mihály, a budapesti vízművek igazgatója a belügy-

Mesés jövőt

nyújtó állást nyerhet az, aki az acél és vas szakmában teljesen begyakorlott munkaerő és e téren elsőrendű összeköttetésekkel rendelkezik, illetve a detaillistáknál jól be van vezetve. Az alkalmaztatás hasznos szesedéssel is jár. Csak elsőrendű szakemberek nyújtsák be ajánlataikat „Mesés jövő” jeligére a kiadóhivatalba.

minisztérium és földmívelésügyi minisztérium szakértőivel e héten Tatabányán jártak, hogy a meglévő mellett egy új nagy vízműnek a bányatelepen való létesítését megbeszéljék. A Magyar Általános Kőszénbánya igazgatósága elhatározta, hogy rövid időn belül megépítteti a tatabányai nagy vízművet. Arra nézve is kért szakértői véleményt, hogy lehetséges-e a vízművet pár héten belül megépíteni, mert a vállalat nem riad vissza semmiféle áldozattól, csak hogy a vízmű mennél rövidebb idő alatt üzembehelyezhető legyen. Így tehát kilátás van arra, hogy Tatabányán olyan rövid idő alatt létesül egy nagy vízmű-telep, mint eddig sehol az országban. A vállalat igazgatóságának ezt az intézkedését elismeréssel kell fogadnunk. Ime ismét bizonyítékát adta annak, hogy miképpen kell a bánya-alkalmazottak érdekeit istápolni.

Nyersolajtüzelés a Máv.-nál. A kir. államvasutak igazgatósága a Gyulavidéki h. é. vasutnál kísérletképpen nyersolajjal fűtött mozdonyokat fog alkalmazni. Ez a vasut, melynek hossza 41 km., tudvalevőképp rövid időn belül véglegesen az állam tulajdonába fog átmenni.

A Szápári kőszénbánya r.-t. vezetésében, mint értesülünk, változás fog beállni, mert Herzfeld Frigyes igazgatósági elnök lemondott elnöki állásáról. Itt említjük meg, hogy a bányafeltérési munkálatok igen serényen folynak, de a már multkor említett duzzadási nehézségek mellett most ismét új nehézségek merültek fel, amennyiben a régi felhagyott, ugynevezett Knoblauch bányákból betóduló vízzel igen erős küzdelmek vannak.

A Ganz-féle villamossági r.-t. április 29-én tartotta meg báró Harkányi János alelnök elnöklésével évi rendes közgyűlését, amely elfogadván a mérleget és a 622'006 korona tiszta nyeresége felosztása iránt tett javaslatot, egyuttal megadta az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt és a felügyelő-bizottságba az eddigi tagokat újra megválasztotta. Közgyűlés után az igazgatóság ülést tartott és ezen az elhunyt báró Kornfeld Zsigmond helyébe a társulat eddigi egyik alelnökét, báró Harkányi Jánost elnöké, ennek helyébe pedig Gerhardt Gusztávot alelnökké választotta meg.

Az Első magyar kábelgyár Penci és Schacherer r.-t. 1908. évi mérlegét 54.220 korona nyereséggel zárta. A mérleg tételei a következők: *Vagyon:* Pénztárszámla 10609, gyártelepek és épületek 469.606, gépek számla 370148, leltár számla 43340, áru számla 40658, anyag számla 233162, adósok számla 300236. *Teher:* Részvénytőke számla 800000, hitelezők számla 420225, értékcsökkenési számla 181625, tartalékalap 19689, nyereség 54220. Összesen 147576 korona.

A Gróf Csáky László prakfalvi vas- és acélgyár r.-t. mint már jelentettük, berendezkedett olvasztótégek gyártására. A legmodernebbül berendezett üzem már készen áll, sőt a munkát is megkezdték, úgy, hogy a már előállított tégek száradása után a tégek szállítása megkezdődik.

Megszűnt vasértékesítő cég. Az állami vasgyárak nyers vastermelésének értékesítését tudvalevően eddig a Juhos Gyula és Társa cég végezte. A mult évben azonban az értékesítést önkezelésbe vette a kormány.

Ez ügy utolsó felvonása április 20-án játszódott le, amikor a budapesti törvényszék cégjegyző hivatala a Juhos Gyula és Társa cég megszűnését bejegyezte.

A Standard műszaki kereskedelmi r.-t. 1908. é. mérlegét 27.307 korona tiszta nyereséggel zárta. Az áru-számla nyers jövedelme 321,597 korona. A mérleg adatai a következők: *Vagyon:* leltár 1.708,906, pénztári számla 21067, átviteli számla 5567, alapítási költség 36540, berendezés 31542. *Teher:* részvénytőke 1500000, hitelezők 276316, nyereség 1908. évre 27307. Összesen 1,803.603 korona.

A Magyar ásványórló és grafitgyár, amely az Aczél és Ausch cég üzleteit vette át, fizetési zavarokkal küzd s egyik hitelezője csődöt kért ellene. A társaság csak 15—20 százalékot ajánl a hitelezőknek, úgy hogy az egyezség létrejötte kétséges.

Szénforgalom. A m. kir. áll. vasutak vonalai mentén fekvő kőszénbányák az április hó 11-étől április hó 17-éig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 8568 kocsirakomány szemet adtak fel; 521 kocsirakománnyal kevesebbet mint az előző héten, ellenben 667 kocsirakománnyal többet, mint a mult év hasonló IV19-től (IV/25-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1428 vasut; kocsit raktak meg; 86 kocsival kevesebbet mint az előző hét egy-egy munkanapján. Az április hó 18-ikától 24-ig terjedő héten. öt munkanap alatt összesen 11,208 kocsirakomány szemet adtak fel; 2640 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 2221 kocsirakománnyal többet, mint a mult év hasonló (IV/12-től IV/18-áig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1868 vasutikocsit raktak meg; 440 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✠ KÜLFÖLDI HIREK ✠

Az új angol bányatörvény. Két grófság kivételével melyekben 1910. január elsejével lép életbe, julius elsejétől új bányatörvény válik kötelezővé Angliára. Az új bányatörvény az első Angliában, mely felnőtt munkások munkaidejét megszabja. Ez egyuttal az törvény legnevezetesebb intézkedése is. A törvény előkészítése nagyon hosszú időt vett igénybe. A tervezetet 1907-ben nyújtották be, miután már tizen négy indítvány is sürgette ezt. Már 1906-ban kettőn bizottságot küldött ki az angol parlament, feladatául téve annak vizsgálatát, hogy milyen előrelátható gazdasági következményekkel járna a nyolc órás munkanap meghonosítása az angol bányaművekben. E bizottság jelentését követte a most törvénynyé vált javaslat benyújtása. Ennek értelmében 24 óra alatt a bányamunkások nem tölthetnek többet a föld alatt nyolc óránál. A nyolc óra munkaidőbe beleértendő a leszállás és felszállás is. Engedmény azonban, hogy a nyolc óra a csoport utolsó tagjának leszállásától, ugyanazon csoport első munkásának felszállásáig számít. Az egyes csoportok le-, illetve felszállási idejének tartama előre megállapítandó és a bányahatóság tartozik ezt felülvizsgálni. Előforduló üzemzavaroknál a bányahatóság az üzemvezető kérelmére ezt az időtartamot meghosszabbítja, míg az előidőző okok megszűnnek. A bányahatóságok rendeletei ellen felebbezéseknek csak

birtokon kívül van helyük. Bányamunkást ért a törvény minden föld alatt foglalkoztatott alkalmazott alatt, ha csak nem hivatalnok, műszaki alkalmazott avagy kocsis az illető. Föld alatt foglalkoztatott fűtők, ellenőrök, továbbá szivattyúk és szellőzők mellett dolgozó munkások munkaideje $9\frac{1}{2}$ órát tehet ki. A munkaidő évenként 60 napig, napjában egy órával meghosszabbítható, erről azonban jegyzéket kell vezetni. Ennyiben ismertettük az új törvényt, amelynek fontossága a nyolc órás munkanap elrendelésében van. Kíváncsian várjuk, vajon minő eredményei lesznek az új törvénynek az angol gazdasági viszonyokra, és tanulságai mennyiben befolyásolják majd az európai bányatörvénykezést.

Bajorország széntermelése. Az 1909. év első negyedében Bajorország széntermelése 412,404 tonna volt, az előző év ugyanezen időszakának 398.890 tonnájával szemben. Az összes termelésből az állami bányákra 148,510 tonna esik. A barnaszénüzemek összes termelése 166,011 tonna volt, az előző év ugyanezen időszakának 157,160 tonnájával szemben.

A Poldi-kohó igazgatótanácsa elhatározta, hogy a részvényeseknek 6%-os osztalék kifizetését fogja javasolni.

✂ Bányászati Találmányok ✂

Kemence nyersolaj segélyével förtendő tégelyacél ömlesztésre. G 2601 alapszám. Gedeon András és Demeter József acélöntő Miskolc. A feltalálók szerint nyersolajtüzeléssel is állíthatunk elő teljesen kifogástalan tégelyacélt és pedig jóval kevesebb üzemköltséggel mint eddig. Az olajat porlasztott állapotban visszük az ömlesztőterbe; az acél a rendkívül magas hőfokban megömlik. Az eljáráshoz természetesen megfelelő berendezésű kemence szükséges.

Utánmegmunkáló furó. T 1501. alapszám. Commandit-Gesellschaft für Tiefbohrtechnik und Motorenbau Trauzl et Co. vorm. Frank et Co. cég Wien. A csapok körül forgatható vágópofákkal bíró ismert utánmegmunkáló furóknál a vágópofák csapja magában a furótestben van ágyazva. Ezáltal ez utóbbi gyengül és kopik, úgy hogy igen gyakran ki kell cserélni, ami természetesen üzemzavarral és költségtöbblettel jár. A Trauzl cég ezt a hátrányt úgy küszöböli ki, hogy új furójánál a vágópofacsapokat külön lemezekben ágyazza, amelyek a furótest szokásos vágópofahasítékába a vágópofákkal együtt — melyekhez ezek a lemezek hozzáfekszenek — oldalt betoltnak és eltolódás ellen biztosíthatnak. A csapok ágyazásai tehát a furótesttől különálló részeket képeznek, amelyek minden kicserélhetőségénél a használhatóságra nézve megvizsgálhatók és szükség esetén kicserélhetők. A Trauzl-féle szerkezetnél tehát az összes dolgozó részek kicserélhetően helyezhetők be a furótestbe.

✂ SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Köszén, pirszén szállítására hirdet pályázatot Békésvármegye közkegyházának igazgatósága. A szállítandó mennyiségek: 25—35 vagon poroszbánya, zaborai diópirszén, 35—47 vagon vulkáni darabos köszén.

Gránit vagy bazalt szállítására hirdet pályázatot Budapest székesfőváros tanácsa. A szükségelt mennyiség 300.000 darab, amely az Orczy-ut burkolására szolgál. Ajánlati határidő május 11.

Dräger „Pulmotor“-ja, amely a mesterséges lélekzés egyik módszerét oldotta meg, méltó felülműtést kelt a szakkörökben. Ez a szerkezet a vállalat ismert oxigén-inhalláló szerkezetével van kombinálva. Érdeklődőknek prospektust küld a szerkezet ismertetéséről a Drägerwerk, Lübeck.

Tisztító gyapot szállítása. Az állam 300,000 K értékű tisztító-gyapot megrendelést tett a Standard Műszaki Kereskedelmi részvénytársaságnál. Ez a vállalat speciális gumni áruival, technikai cikkeivel és egyéb különlegességeivel, ma már az első helyett vívta ki magának a hazai nagy cégek között.

Bányáink és kohóink elektromos berendezéseire újabban oly nagy számban alkalmaznak *Voigt és Haeffner-féle nagyfeszültségű készülékeket*, hogy a gyár magyarországi expozitúrája az *Engel Károly* cég elhatározta, hogy a készülékek gyártását is felfogja venni.

IRODALOM

A magyar bányajog. A teljes joganyag.

Irta: **Dr. Bartha Béla** a selmecbányai m. kir. bány. és erd. főiskola jogtanára.

Ily címen bocsátották a szakközönség rendelkezésére dr. Balkay és dr. Szeőke társszerzők második kiadásban azon munkájukat, melyet az első kiadásban is szíves örömmel fogadott ez a közönség, amit az a tény is bizonyít, hogy rövid néhány év alatt vált szükségessé ez a második, nagyon jelentékenyen bővített kiadás.

A munkát mind régebbi, mind mostani alakjában bányajogi szakirodalmunkban valósággal hézagpótlónak mondhatjuk.

A cél, melyet a szerzők maguk elé tűztek, nem az volt, hogy a magyar állam területén érvényes bányajog tudományos rendszerét adják; nem is tankönyvet kívántak imi a főiskolai ifjuság azon részének, mely a bányajoggal hivatásszerűleg foglalkozik. Hanem összegyűjtötték s egybe foglalták azon tétel törvényeket és egyéb szabályokat, melyek ma a magyar állam, főleg pedig a tulajdonképpeni Magyarország területén a bányászati életviszonyok szabályozása tekintetében fennállanak.

Már pedig nem kis feladatot old meg az, aki a ma érvényben álló tétel magyar bányajog rend-

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes

államokban **PATAKY VILMOS** hites szabadalmi ügyvivő **BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3.**

Szaját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112.

PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209.

■ Telefon 89—22.

szerében, jobban mondva, rendszertelenségében lehetőleg biztos utmutatást nyújt a gyakorlati bányász, a bányászati perekben ítélő bíró, a bányaközigazgatás és bányahatósági igazgatás terén működő férfiak, ügyvédek, aztán a jogi pályára készülő joghallgató ifjuság kezébe.

Elég lesz e tekintetben rámutatnunk azon körülményre, hogy a mai magyar bányajog alapforrása ugyan az 1854. máj. 23-iki osztrák általános bányatörvény, ámde e bányatörvény a Szent István koronája országainak területén öt különféle alakzatban van érvényben, u. m. a királyhágón inneni Magyarországon, de annak is csak azon részeiben, melyek az u. n. »Partiumhoz« nem tartoznak, az 1861-ik évi országbirói értekezlet által alkotott Ideiglenes Törvénykezési Szabályok VII. részében eszközölt módosításokkal, továbbá mindazon változtatásokkal, melyek e területre az 1861—67. közt kibocsátott felsőbb rendeletek, továbbá az 1867. év óta alkotott magyar törvények és a m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi volt minisztérium, a m. kir. pénzügyminisztérium azóta kibocsátott alkotmányos rendeletei eszközöltek; ez tehát az első magyar bányajog-vidék. A volt királyhágóntuli, vagyis erdélyi részeken, továbbá a Partium volt zarándmegyei részén, melynek egyrésze Hunyad-, egy része Aradvármegyéhez csatoltattak, az országbirói értekezlet ezen módosításai nem terjednek ki; hogy Kraszna-, Közép-Szolnok volt megyék s a volt Kóvár-vidék területére kiterjednek-e s mennyiben, az vitás kérdés; ellenben a volt Erdélyre is kiterjednek az 1868:XLIII. t.-cikk megalkotása óta hozott magyar törvények s kiadott miniszteri rendeletek, amennyiben bányászati jogviszonyokra is vonatkoznak. Ez tehát a második magyar bányajog-vidék. A volt határőrvidéknek az anyaterülethez csatolt részein (a régi Szörény megye, a román- és németbánsági volt határőrvidéki ezredek területei, a titeli csajkások volt kerülete) a bányajog alapforrása szintén az Osztr. Ált. Bányatörvény, az országbirói értekezlet által alkotott Ideiglenes Törvényk. Szabályok mellőzésével — az 1872-től hozott magyar törvényekkel és kibocsátott minisztr. rendeletekkel. Ez a harmadik magyar bányajog-vidék. Horvát- és Szlavonországra nézve a dolog úgy áll, hogy az 1868:XXX. törvény cikk értelmében a bányajog maradt közös magyar birodalmi ügy, mely nem tartozik a horvát-szlavon önkormányzat keretébe, tehát a legfőbb bányahatóság ott is a m. kir. pénzügyminiszter; — azonban a tételes bányajog tekintetében első és főforrás ma az Osztr. Ált. Bányatörvény, azon bányajogi törvényekkel és p. ü. miniszteri rendeletekkel módosított alakjában, melyek 1868. óta kibocsátottak; ez a negyedik magyar bányajog-vidék, melynek kiegészítője 1882. óta a volt határőrvidéknek azon része, mely a mondott évben bekövetkezett polgárosítása után a társországokhoz csatoltatott. Az ötödik magyar bányajog-vidék a Fiume város és kerületére terjedő, melyben szintén az Osztr. Ált. Bányatörvény van érvényben az 1868. óta alkotott s Fiumére

is kiterjesztett magyar bányajogi vonatkozású törvényekkel s az ugyanily minisztr. rendeletekkel, de természetesen az O. Értekezlet Id. Törv. Szabályzatai nélkül.

Ez már magában véve roppant össze-visszaság, melyben a gyakorlati életben a képzett szakembernek is nehéz eligazodni; növeli ezt a körülmény, hogy a bányajog különleges jog lévén, ahol ez nem intézkedik, ott az általános jogviszonyokat illetőleg a polgári magánjogra, a büntető- és rendészeti, ipari, keresk. és közigazgatási jogra kell viszszaemenni, már pedig más a polgári magán-, — aztán büntető — rendészeti és részben a közigazg. jog a társországokban, mint az anyaországban.

Amellett nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a bányahatóságok gyakorlata is nagy fontosságú s pl. a Végrehajtási Szabályok érvényének fentartása egyenesen ennek tulajdonítható s az osztrák abszolút uralom idejében kibocsátott, de kellőleg közhiúrré nem tett elvi jelentőségű miniszteri rendeletnek érvényesítése is; aztán az is kétségtelen, hogy a bányatörvények s még inkább a Végrehajtási Szabályoknak egyes, ha nem is alapvető fontosságú, de mégis jelentőséggel bíró rendelkezéseit is módosította ez a gyakorlat (pl. bányatelékek elcövekelése, térképek készítése stb.)

Igen nagy jelentőségűek az egyes bányamegyéknek törvényesen megerősített s az általános bányatörvénytől bizonyos eltéréseket tartalmazó rendszabályai is.

Nem lehet mellőznünk azt a nagyon érdekes befolyást sem, melyet a bányabíróság s a bányászattal kapcsolatos pénzügyi kérdések tekintetében a m. kir. pénzügyi közigazgatási, majd a magyar kir. közigazgatási bíróság gyakorolt az élő bányajog tényleges felfogása s alkalmazása tekintetében.

Aki a bányajogot ismerni akarja, mindezen jogforrásokkal s illetőleg a jogélet ezen tényezőivel tisztában kell, hogy legyen.

De hogy lehessen tisztában, mikor azoknak sem rendszeres, sem tudományos összegyűjtése sem állott rendelkezésre; köztekinélyű, hivatalos gyűjteményei nincsenek; a magángyűjtések részint hézagosságok, részint elavultak s a könyvtári forgalomból is kikerültek; ha a főbányahatóságok, a bíróságok elvi jelentőségű határozatait sem látjuk a bányajog terén folytonosan s a nagy nyilvánosságnak könnyen hozzáférhetőleg közrebocsátva? A magyar tételes bányajog ismeretében szükséges joganyagot valósággal kénytelen volna minden egyes érdekelte önmagának, a legnagyobb fáradsággal és mégis tökéletlenül összekeresgélni, ha nem volna oly gyűjtemény, mint az érdemes szerzők most ismertetett munkálata.

Hiszen még bányajogi tankönyveink is olyanok, melyek ha a maguk idejében meg is feleltek mint a Wenzel Gusztáv- és főleg a Siposs-féle, ma már tulnyomólag elévültek, vagy terjedelmük, céljuk nem olyan, hogy egy igazi szakember igényeit kielégítsék; bányajogi irodalmi munkáink másik része pedig csak részletkérdésekkel foglalkozik.

Több évi gyakorlattal rendelkező egyén, ki a bányászati ügyvezetést és ellenőrzést tökéletesen érti keres megfelelő foglalkozást lehetőleg Budapesten. Szives ajánlatokat „**Jó szerencse**“ jellege alatt a kiadóhivatal továbbít.

Eléggé nem méltányolható érdeme tehát a szóban forgó munkának az, hogy a tételes magyar bányajog ma érvényes anyagát, úgy, amint az az Osztrák Általános Bányatörvényben, az ezt kiegészítő osztrák eredetű jogforrásokban, az Országbírói Értekezlet Ideiglenes törvénykezési Szabályaiban, az újabb magyar törvényekben, miniszteri rendeletekben, a bányahatósági és bírói gyakorlatban, a bányamegyei alapszabályokban gyökerezik, rendszeresen, világosan, egészen a legújabb idők fejleményeit felölelve, amellet lehetőséggel és gondos lelkiismeretességgel gyűjtötte össze és bocsátotta az érdekelt közönség rendelkezésére.

Amellet a magyar bányajog történelmi fejlődéséről is tartalmaz érdekes fejtegetéseket, aztán rövid irodalmi felsorolást s a bányatörvény minden fejezetét megelőzőleg jellemző tájékoztatót.

Ez egyes alkotóelemek a nyomás betűtípusaival is megvannak különböztetve, úgy, hogy csak némi megszokás után is az érdeklődő olvasó könnyen igazodhatik el a terjedelmes, 644 oldalra terjedő munkában, melynek használhatóságát emeli a mű végére illesztett tárgymutató is.

Az összeállításnál a Bányatörvény fejezeteinek sorrendjét követik a szerzők s először adják az illető fejezetre vonatkozó saját általános fejtegetésüket, aztán az Osztrák Ált. Bányatörvény illető szakaszait, mindenik után a Végrehajtási Szabályok vonatkozó rendelkezéseit, a változtatást, hatályon kívül helyezést, magyarázatot vagy kiegészítést tartalmazó újabb törvények, Id. törvénykezési Szabályok, miniszteri rendeletek, határozatok, bírói döntvények szövegét itt-ott beadványi minták s rajzok is szolgálnak felvilágosítással.

Növeli a munka értékét a függelék, melyben feltaláljuk az erdélyi régi aranykerület, az abrudbánya, verespataki bányamegye, a torockói bányamegye, a felsőbányai vidék rendszabályait, továbbá a budapesti és nagybányai m. kir. bányakapitányságok bányarendőri szabályzatát s a földmiv.- és belügyi m. kir. minisztériumoknak a robbanó anyagok használatára, illetőleg raktározására vonatkozó szabályzatait, különösen a bányászatot illető részeiben.

Méltán jellemezhetők tehát művüket »a teljes

joganyag« jelzővel, miután a jelen kiadás megjelenséig érvényes joganyagot valóban nagy gonddal gyűjtötték egybe.

A mű nyomdai kiállítása is csinos, tiszta, tetszetős; a 40 ivre terjedő, izlésesen bekötött kötet 10 korona bolti ára méltányos. Kár, hogy a sajtóhibákat jobban nem lehetett kiküszöbölni, de valóban értelemzavaró kevés van.

Nagyon kívánatos, hogy most már a magyar bányajog rendszeres tudományos feldolgozásának s egy megfelelő, a tudomány és gyakorlat mai álláspontján álló magyar bányajogi tankönyvnek is találkoznék egy-egy hivatott megírója; habár csak természetesnek látszik, hogy új bányatörvényünk végleges kialakulásának bizonytalansága nagy mértékben gátolja azt, hogy a szakírók szegényes bányászati irodalmunkat most ily munkákkal gyarapítsák.

64463/908. CIII. sz.

Mérsékelt áru menettérti jegyek kiadása, továbbá menetjegyfüzetek érvénytartamának kiterjesztése.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint folyó évi május hó 1-től kezdődőleg a Budapest-Esztergom-Fűzitői helyierdekü vasuton egyrészt Piszke állomásról Budapest nyugoti p.-udvarra és Buda-Császár-fürdőre és vissza vagy viszont a II. osztályban 6.20 kor. a III. osztályban 4.10 korona menetáron két napig érvényes menettérti jegyek fognak kiadni, másrészt a Budapest ny. p. u. és Esztergom között eddig csupán a nyári évadban kiadásra kerülő 30 napos menetjegyfüzetek érvényesége az egész év tartamára kiterjesztetik.

Budapest, 1909 április hó 16-án.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

ORENSTEIN és KOPPEL

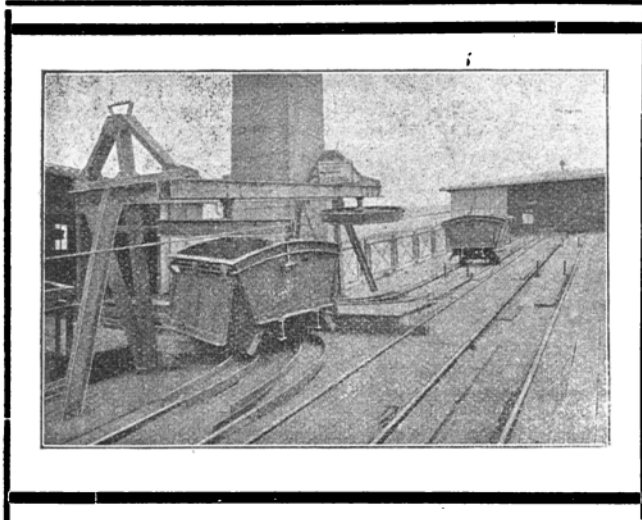
IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST

IRODA: GYÁR:

VI., Andrassy-ut 102. Pusztaszentlőrinci nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőkocsik, fordítókorongok gyártása. Bányasinek, kerékpárok, csapágycsuklók szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.

HECKEL ERNŐ

k. f. társaság szállító-bérendezések építésére
St. Johann — Saarbrücken

SZÁLLIT: Sodronypályákat, elektromos függővasutakat minden teljesítményre és nagyságban. Vég nélküli kötél- és láncvontatású szállítóberendezéseket. Vaggonrendező telepeket. Koepe-Heckel rendszerű szállítóberendezéseket, villákat és rakódóberendezéseket.

Magyarországi vezérképviselő:

GUNSZT FÉLIX mérnök
BUDAPEST, VII., Damjanich-utca 36. szám.

Telefon 161—34.

Hirdetmény.

Értesítjük az utazó közönséget, hogy a jelenleg

Budapest keleti pályaudvarról

Debrecen, Máramarosziget, } felé reggel 7²⁰-kor
Nagyvárad, Kolozsvár, } induló 604. sz.
Arad, Tövis, Brassó,
Nagyvárad, Kolozsvár felé d. u. 2²⁵-kor induló 504. sz.
Nagyvárad, Kolozsvár, Predeal felé este 9¹⁵. „ 502.
gyorsvonatok, valamint a jelenleg

Budapest keleti pályaudvarra

Predeal, Kolozsvár, Nagyvárad felől regg. 7⁵⁰. érk. 501. sz.
Kolozsvár, Nagyvárad felől d. u. 1⁵⁰. 503.
Máramarosziget, Debrecen, } felől este 9⁴⁰-kor
Kolozsvár, Nagyvárad, } induló 603. sz.
Brassó, Tövis, Arad,

gyorsvonatok 1909. évi május 1-étől kezdve Czegléden át fognak közlekedni

és Budapest nyugoti pályaudvarról fognak indítani, illetve Budapest nyugoti pályaudvarra fognak érkezni.

E vonatok indulási és érkezési ideje

Budapest nyugoti pályaudvaron:

512/604. sz.	} felé induló 6 ⁵⁵ reggel	Debrecen, Máramarosziget
gyorsvonat		Nagyvárad, Kolozsvár
504. sz.	} 2 ⁰⁰ délután	Arad, Tövis, Brassó
502.		Nagyvárad, Kolozsvár felé ind.
501.	} 9 ¹⁰ este	Nagyvárad, Kolozsvár, Predeal
503.		Predeal, Kolozsvár, Nagyvárad
603/511. sz.	} 7 ³⁰ reggel	Kolozsvár, Nagyvárad felől érk. 1 ⁵⁰ délután
gyorsvonat		Máramarosziget, Debrecen
	} felől érkező 9 ⁵⁵ -kor este	Kolozsvár, Nagyvárad
		Brassó, Tövis, Arad

Budapest, 1909. évt. április hóban.

M. Á. V. igazgatósága.

Ha jól akar vásárolni,

forduljon a

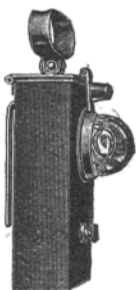
Bastir Galántai és Társa

céghez,

Budapest, IV., Deák Ferencz-utca 17. sz.

Legolcsóbb bevásárlási forrás posztó, szövet és mindennemű ruházati kellékekben.

Szállít ruhához szükséges szöveteket és hozzávalókat a legfinomabb minőségben, gyári áron.

Akkumulátorok gyára
Langstein és Klein, Aussig
Csehország.

„MONTANA“

villamos bányászati lámpa
bányákba és tűzveszélyes helyek
részére alumíniumból.

Üzembiztonság! Sulya 1 1/2 kg.
Égési időtartam 12 óra!

Felcsatolható tartály bányák részére. □□□□
□□□□□□□□□□ Akkumulátorok minden célra.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar királyi államvasutak Üzletvezetőség Kolozsvártt.

12283. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet a magyar királyi államvasutak Tövis állomásán létesítendő új-vizműhöz szükséges szivattyúk, gőzkazánok és vízvezetékek szállítására és felszerelésére.

A tervek, a költségvetés, az ajánlati minta és a szerződés tervezete, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége vontatási osztályánál (Bocskay-tér 4. sz.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlatlathoz szükséges nyomtatványok díjtalanul megszereshetők.

Az ajánlatot, valamint a hozzá tartozó mellékleteket szabályszerű okmánybélyeggel kell ellátni, az ajánlatot és mellékleteit két tanu előttemezése mellett alá kell írni és az ajánlatot mellékleteivel pecséttel ellátott fonállal kell összefűzni.

A szabályszerűen kiállított ajánlatot és mellékleteit pecséttel lezárt sértetlen borítékban kell elhelyezni és legkésőbb 1909. évi április hó 30-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének titkárságánál közvetlenül vagy posta útján beküldeni.

Az ajánlat borítékát a következő felírással kell ellátni: **Ajánlat a 12283/909. IV. számú versenyárgyalási hirdetésben kiírt munkálatokra.**

Ajánlattevő köteles bánatpénz gyanánt az általa ajánlott végösszeg 5%-át készpénzben vagy biztosítékképpen értékpapirokban hivatkozással a jelen hirdetés számára legkésőbb az ajánlat benyújtását követő napon, vagyis 1909. évi április hó 29-én délután 1 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének gyűjtőpénztárába (Bocskay-tér 4. sz. földszint) letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirokat a budapesti áru- és értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de a névértéket meg nem haladó árfolyam szerint számítjuk.

Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és az összes munkákra tett ajánlatokat fogunk tárgyalás alá venni.

Bánatpénz nélkül vagy elkésve benyújtott, valamint az olyan ajánlatokat, melyeket nem az előírt módon tesznek, vagy a melyből valamely melléklet hiányzik, nem vesszük figyelembe.

A beérkezett ajánlatokat 1909. évi április hó 30-án déli 12 órakor fogjuk felbontani, amikor az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Az ajánlatok felett 1909. évi május hó 15-ig történik döntés és ajánlattevők ajánlataikkal ezen időpontig kötelezettségben maradnak.

Olyan ajánlattevők, kik a szóbanforgó ipari munkákat teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily ipari képesítéssel bíró megbízottat megnevezni.

Az ajánlattevőnek vagy megbízottjának ipari képesítésére és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok az ajánlatokban felemlítendőek és igazolandók.

Azon ajánlattevők, kik a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségével ezideig üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, amelyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Alőírott üzletvezetőség fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Kolozsvár, 1909. április hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomást nem dijazunk.)

Száraz kotró

azonnal eladó. Megkeresések „Kotró” jelige alatt a lap kiadóhivatalába küldendők.

'STANDARD'

műszaki kereskedelmi részv.-társ.

ezelőtt

❖❖ Pick és Winterstein ❖❖

❖❖ Kuschnitzky és Grünhut ❖❖

cs. és kir. udvari szállítók.

BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 21.FIUME,
Palazzo Adria.

Szállít:

olajokat,**szerszámokat,****csigasorokat,****emelőgépeket**

és az összes műszaki cikkeket.

— Árjegyzék ingyen és bérmentve. —

Mélyfurásokat elvállal
és furóeszközöket szállít**Albert Fauck & Cie** III./2. Vorderer Zollamts-
strasse No. 11. WIEN.Magyarországi képviselet **BERZOG ÖDÖN** okleveles mérnök
Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. — TELEFON 104—07.**Bányavasut**

alkatrészeit, u. m. bányasíneket kötőszerekkel, váltókat, korongokat, csillekerékpárokat, bányacsilléket, felépítményi szerszámokat; továbbá lokomobilokat, kazánokat, körszivattyukat, furóacélt, daruk, cölöpverők, siklók stb. stb.

□□ használt és új állapotban előnyösen szállít □□

KOHN A. M.

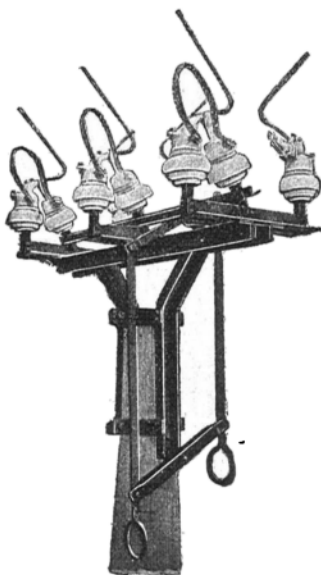
BUDAPEST, V. kerület, Váci-ut 16. szám.

Bányamérnök tapasztalt üzemvezető, 30 éves, nőtlen, nyelvismerettel, kitűnő bizonyítványokkal, aki a bányászat és bányagépüzem minden ágában járatos, állást keres. Ajánlatok A. B. 30. jellige alatt a kiadóhivatalba küldendők.ALAPITOTTÁK :
AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN**ENGEL KÁROLY**ALAPITOTTÁK :
AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN

Sürgőnyczim „Noris“

CÉGTULAJDONOS :

Telefon-szám 12—36

DR. HOLITSCHER PÁL GÉPÉSZMÉRnök, BUDAPEST, VI., NAGY JÁNOS-UTCA 3**Magasfeszültségű légvezetékes hálózatok szakaszainak bekapcsolására szállítok****oszlopra szerelhető vonalmegszakítókat. 20.000 voltig használható.**

Vonalmegszakító „HQM“ típus.

Ennél a szerkezetnél a középső szigetelőre szerelt kontaktuskés a kapcsolásnál a szilárdan szerelt szarvak alatt lapos ívmozgást végez. A kikapcsolásnál keletkező ívet a szarvak fölveszik és ezek az ismert módon felfelé hajtják és kifúvják. Ezt a kikapcsolót tehát áram alatti kikapcsolásra is lehet használni.

A vasszerkezet erősen méretezett, úgy hogy az oldalszigetelőket a vezeték megerősítésére is fel lehet használni, miáltal a szerelésnél lényeges megtakarítást lehet elérni.

A normális vasszerkezetet 20 cm. fejevastagsággal biró faoszlopra való szerelésre szállítom. Amennyiben más méret kívántatnának, úgy ez a rendelésnél megadandó.

A vasszerkezet földelendő.

— Érdeklődőknek készséggel küldöm árjegyzékemet. —

Urikány- Zsilvölgyi
Magyar Kőszénbánya Részv.-Társ.

Budapest, V. kerület, Nádor-utca 19. sz.

Telefon 38-63.

Sürgönycim: URIKÁNY BUDAPEST

Bányák: LUPÉNY (Hunyad megye)

Termel:

Darabos szenet } szoba-, gőzcéplőgép- és gőzeke-
Kockaszén } fűtésre

Diószenet. }
Akaszén } kazánfűtési célokra

Pormentes akaszén }
Aprószenet } körkemence fűtésre

Kovácsszenet } kovácsolási célokra

Lupényi kokszműveiben gyárt:

Darabos pirszenet } kohászati célokra

Kocka pirszenet } szobafűtési, cement- és cukor-
Dió pirszenet } gyártási célokra

Kénsavas ammoniumot, magas hatásfoku műtrágya

Vezérbizományos

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK
BUDAPEST, V. KER., NÁDOR-UTCA 12. SZÁM

SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOTÍVOK.
BILOK.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK

FAMEGMUNKALÓGÉPEK

= EGYED =
ÁRUSÍTÓ ABELES EMIL BUDAPEST
V. VÁCI-UT 14.

TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: BARSEL

MÓTOR-BENZIN minden fajsúlyban
és
MÓTOR-KÉKOLAJAT

mindennemű motorhoz alkamasat jutányosan szállít a
Kőolajfinomító gyár r.-t. fiemei, brassói és oderbergi gyáraiból.
Megrendelések a központi irodába: Budapest,
V. ker., Nádor-utca 14. sz. alá intézendők.
Benzin-adómentességre vonatkozó eljárást illetőleg a
kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik.

Katalogusok,
költségvetések ingyen.

Keskenyvágányú szállítóberendezések
bányák számára.

Vágányok, fordítókorongok, kerekek.

Bányacsillék minden kivitelben.

Szabadalmazott görgös-csapágyak és
kenőhüvelyes, görccsapágyas kerékpárok.

Roessemann és Kühnemann

Koppel Artur-féle vasutak

Budapest VI., Váci-ut 113-115